

Inetta Nowosad

Uniwersytet Zielonogórski [i.nowosad@ipp.uz.zgora.pl]

Kara chłosty w społeczeństwie Singapuru Sądowy i szkolny wymiar kar cielesnych

Abstrakt: Celem artykułu jest podjęcie dyskusji nad stosowaną w Singapurze karą chłosty z perspektywy osoby z „zewnątrz”. Zwrócono uwagę na zrozumienie zjawiska, w tym przeszłości kolonialnej, ale również zakorzenionych w kulturze wartości z uwzględnieniem przyszłych potrzeb kraju. W przyjętym podejściu wyłaniają się napięcia pokonywane przez silną orientację na przestrzeganie norm prawnych. Analizie poddano sądowy i szkolny wymiar kary chłosty jako kary zasadniczej, by na ich przykładzie rozpoznać społeczne znaczenie kar cielesnych i ich siłę. W tym przypadku również akceptację dla kar cielesnych w rodzinie jako elementu dyscypliny i oddziaływań wychowawczych. Argumenty i dowody przedstawione w artykule opierają się głównie na przeglądzie literatury przedmiotu, rezultatów badań prowadzonych w tym obszarze, analizie dokumentów źródłowych oraz nagłaśnianych medialnie artykułów prasowych i wypowiedzi na portalach społecznościowych.

Słowa kluczowe: kary cielesne, chłosta jako środek karny, szkoły, dyscyplina, Singapur.

Wprowadzenie

Celem artykułu jest podjęcie dyskusji nad stosowaną w Singapurze karą chłosty z perspektywy osoby z „zewnątrz”. Istotne jest wówczas zrozumienie zjawiska – uwzględnienie zarówno przeszłości kolonialnej, cenionych wartości mocno zakorzenionych w kulturze, jak i osadzenie stosowanych rozwiązań w przyszłych potrzebach kraju. Takie podejście pozwala zwrócić uwagę na to, w jaki sposób kontekst oraz kultura wpływają na formułowanie i wdrażanie polityki, w której

przestrzeganie norm prawnych ma fundamentalne znaczenie. Omówiono istotę kary chłosty, która jest jedną z kar w wyrokach sądowych, ale też uznanym, formalnym elementem dyscypliny szkolnej, jak i rodzicielskich oddziaływań wychowawczych. Argumenty i dowody przedstawione w artykule opierają się głównie na przeglądzie literatury przedmiotu, rezultatów badań prowadzonych w tym obszarze, analizie dokumentów źródłowych oraz nagłaśnianych medialnie artykułów prasowych i wypowiedzi na portalach społecznościowych.

Warto mieć na uwadze, że przez pryzmat społecznego rezonansu tej wyjątkowej kary cielesnej, można również wykazać głębszy aspekt procesów i zjawisk przyjmowanych przez Singapur na „drodze postępu”, bowiem ukazuje, jak trudne wybory polityczne musi przeprowadzić rząd, negocjując między rywalizującymi filozofiami, osiągając znaczące kompromisy lub radzić sobie z nowymi, nieobecnymi wcześniej wyzwaniem. Ukazuje to również wybory pomiędzy polityką kraju a presją międzynarodową, między zakorzenionymi wartościami wprzęgniętymi w spuściznę kolonializmu a nowymi wartościami „zachodnimi” wzmocnionymi globalizacją.

Singapur: państwo dobrobytu i inwestycje w kapitał ludzki

Singapur jako jeden z czterech azjatyckich tygrysów skupia na sobie uwagę społeczności międzynarodowej głównie z powodu niezwykle tempa wzrostu gospodarczego. Kraj ten uzyskując niepodległość w 1965 roku dokonał przejścia z trzeciego świata na lidera krajów wysoko rozwiniętych, osiągając jeden z najwyższych w skali światowej wskaźnik wzrostu gospodarczego PKB na osobę. Wyniki przyjętej polityki gospodarczej przerosły najśmielsze oczekiwania, przekształcenie z rozwijającego się kraju w nowoczesną gospodarkę przemysłową nastąpiło w czasie życia jednego pokolenia. Singapur jest czwartym najbardziej uprzemysłowionym państwem świata. Zajmuje najwyższe pozycje w najważniejszych światowych rankingach ekonomicznych (Karwasiński 2015).

Singapur jest bez wątpienia państwem dobrobytu. Na jednego obywatela przypada aktualnie ponad 50 tys. dolarów PKB¹, a majątkiem przekraczającym milion dolarów dysponuje 15,5% rodzin, co jest najwyższym wskaźnikiem na świecie². Jest także uznawany za swego rodzaju „państwo wzorcowe” (Kwiatkowski, Nowosad 2018) w aspekcie innowacyjności z przypisanym określeniem

¹ Liczba ludności wzrosła z niespełna 2 milionów w 1965 roku do ponad 5,6 miliona obecnie. Singapur jest państwem bardzo zróżnicowanym pod względem etnicznym. Największe grupy etniczne zamieszkujące Singapur mają pochodzenie: chińskie – 74%, malajskie – 13,4%, hinduskie – 9,2%, inne – 3,2%, za: <http://www.singstat.gov.sg/> (dostęp: 10.09.2020).

² Drugim krajem jest Szwajcaria i jest to 10%. Oczywiście, największa liczba milionerów, bowiem 5,2 mln zamieszkuje Stany Zjednoczone, zaś kolejne miejsca zajmują Japonia, Chiny, Wielka Brytania i Niemcy. W tym przypadku nie o całkowitą liczbę milionerów chodzi, ale o ich procentowy obraz

„lidera przemian”, bowiem niezwykle efektywnie reaguje na stale wzrastającą konkurencyjność w sferze globalnej gospodarki opartej na wiedzy (World Economic Forum 2014, s. 2). Inwestycje w kapitał ludzki stanowią immanentną cechę polityki rządu³. Społeczeństwo było i jest jedynym zasobem tego kraju, w który rząd inwestuje, co zwraca się w poprawie jakości życia obywateli. Bezrobocie praktycznie nie istnieje, podobnie jak przestępczość. Kraj ten ma opinię jednego z najbezpieczniejszych miejsc na świecie.

Osiągnięty sukces został zbudowany na fundamentach silnego państwa, które w przyjętej polityce wolności gospodarki ukierunkowanej na dalekie cele wywoływało potrzebę pokonania wielu dylematów. Również współcześnie Singapur ma do czynienia z trudnymi problemami i niedoskonałościami, nawet jeśli wydaje się, że opracował odnoszący sukcesy system. Zrozumienie „drogi sukcesu” jest dla osoby z zewnątrz, trudne, często nawet nie do zaakceptowania, i to z wielu powodów. Jest to bowiem sukces, który nie miał podstaw, by zaistnieć: kraj nie dysponuje żadnymi surowcami (nawet zasobami świeżej wody), a u progu niepodległości jedynym jego zasobem było dwa i pół miliona biednych ludzi. Ukazuje to drogę, którą Singapur pokonał przez pół wieku wbrew przeciwnościom, i ma to zamiar robić dalej, przez kolejne stulecia. *Majulah Singapura!, Majulah Singapura!* (Naprzód, Singapurze! Naprzód, Singapurze!) – słowa hymnu państwowego napisanego przez Zubira Saida w 1958 roku najlepiej oddają determinację, przyjętą nie tylko przez rząd, ale przez wszystkich obywateli w utrzymaniu ścieżki sukcesu i dobrobytu.

Kara chłosty: inne oblicze Singapuru

Singapur zachwyca odwiedzających przepychem, nowoczesnością, dbałością o zieleni (miasto ogrodów), porządkiem, ale też uprzejmością ludzi. Takiej wstępnej refleksji może doświadczyć każdy, choćby pozostający czasowo, ze względu na międzylądowanie na platformie lotniska Changi. Jednak poważna krytyka życia w tym kraju pojawia się w światowych mediach, gdy obywatel Zachodu ma być skazany na karę chłosty. Wówczas media (najczęściej krajów pochodzenia skazanym obywateli) nagłaśniają informacje o nieludzkich karach i wywierają presję na zmiany legislacyjne singapurskiego prawa karnego. Niestety od lat bezsku-

.....
w skali całego społeczeństwa. Por. The Boston Consulting Group, za: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Milionera-najlatwiej-spotkac-w-Singapurze-2350419.html> (dostęp: 20.09.2020).

³ W dobie uzyskania przez Singapur niepodległości w 1959 r., większość spośród dwóch milionów ówczesnych jego obywateli stanowiły osoby niepiśmienne i/lub niewykwalifikowane, co było pokłosiem obowiązującego w erze kolonialnej (przed uzyskaniem niepodległości Singapur wchodził w skład imperium brytyjskiego) systemu edukacji, dedykowanego przede wszystkim zamożniejszej, stanowiącej mniejszość, części społeczeństwa, za: OECD, *Lessons from PISA for the United States, Strong Performers and Successful Reformers in Education*, OECD Publishing 2011, s. 161.

tecznie. Ironia polega na tym, że singapurska praktyka chłosty jest krytykowana przez „ludzi Zachodu”, czyli tych, którzy ją do tego kraju wprowadzili⁴. Singapur jest znany z restrykcyjnych przepisów i bezwzględnego ich egzekwowania. Kary nawet za drobne przestępstwa są w państwie-mieście surowe. Dla obywateli Zachodu wiele czynów uważanych za nieszkodliwe, czy nieistotne, tu mają miano szkodliwych i podlegają karze.

Chłosta jest w Singapurze jedną z kar zawartych w katalogu czynów zabronionych. Jest też kilka jej form regulowanych prawnie, jak: sądowa (*Judicial caning*), więzienna (*Prison caning*), w zakładach resocjalizacyjnych dla nieletnich (*Reformatory caning*), wojskowa (*Military caning*), szkolna (*School caning*) i domowa (rodzicielska; *Parental caning*). Praktyka chłosty jest w tym przypadku reliktem brytyjskich rządów kolonialnych i podobne zastosowanie ma w innych byłych koloniach brytyjskich, jak choćby w sąsiednich krajach: Malezji i Brunei. Przykładowo w Singapurze liczba wyroków sądowych skazujących na karę chłosty w 1993 roku wyniosła 3244. Do 2007 roku liczba ta została podwojona do 6404. Od 2007 roku zanotowano spadek do 2318 osób poddanych tej karze w 2011 roku, następnie 1257 w 2016 roku. Warto podkreślić, że zalecenia wydawane przez Radę Praw Człowieka przy ONZ na podstawie opracowywanych raportów są niezmiennie przez Singapur odrzucane i nie prowadzą do wyeliminowania chłosty (Human Rights Watch 2011, 2017).

Kara chłosty, jako kara orzeczona wyrokiem skazującym sądu (*Judicial Canning*) ma zastosowanie do ponad 30 przestępstw, jednak w przypadku kilkunastu, takich jak przestępstwa seksualne, zamieszki, posiadanie broni, wszelkiego rodzaju przemoc, rabunek, nielegalne używanie narkotyków oraz wandalizm mienia publicznego – jest obowiązkowa⁵. Jest stosowana również wobec cudzoziemców, którzy przedłużają pobyt o ponad 90 dni⁶. W tym przypadku stanowi środek mający na celu odstraszenie nielegalnych imigrantów. Na karę chłosty mogą być

.....

⁴ Singapur jako kraj należący do Wspólnoty Narodów jest pozostałością po brytyjskiej historii kolonialnej. Podczas panowania kolonialnego w XIX w. chłosta lub biczowanie było praktykowane przez Brytyjczyków jako forma kar cielesnych. Większość angielskiego prawa karnego została wchłonięta przez kolonie brytyjskie. Jednakże, gdy Wielka Brytania formalnie wniosła karę chłosty w 1948, Singapur w 1967 roku rozszerzył zakres sądowej kary chłosty na 35 różnych przestępstw. Warto dodać, że chłosta pod rządami brytyjskimi była zarezerwowana wyłącznie dla przestępstw związanych z obrażeniami ciała, takimi jak morderstwo lub gwałt. W Singapurze zaś chłosta sądowa jest stosowana współcześnie również w takich przypadkach jak handel narkotykami, nielegalne pożyczanie pieniędzy i przekroczenie terminu ważności wizy o ponad 90 dni. Szerzej: Wu 2019, s. 85 i dalsze.

⁵ Przestępstwa, za które w Singapurze grozi kara chłosty. Por. Singapore: Judicial and prison caning Table of offences for which caning is available, w: https://www.corpun.com/sgjur2.htm?fbclid=IwAR2G829Twg7wHHXFA_M33IMgJyaE12TRRB2nFPnKtM5QIrsolqvlzLxXD4 (dostęp: 20.11.2020).

⁶ Rząd Singapuru uznał, iż stosowana przed 1989 r. sama kara pozbawienia wolności nie była wystarczającym środkiem odstrasającym. Przyjęto, że osoby długotrwale przedłużające pobyt, które nie są w stanie pracować zgodnie z prawem, stwarzają problemy społeczne i mogą prowadzić do przestępstw, by temu przeciwdziałać wprowadzono dodatkowo obowiązkowe chłostanie co najmniej trzech uderzeń (wprowadzone w 1989 r.). Written Answer to Parliament Question on Mandatory Caning

skazani wyłącznie mężczyźni w wieku do 50 lat. Z kary chłosty zwolnione są kobiety i wszyscy przestępcy skazani na karę śmierci. Kobietom zamiast chłosty grozi kara pozbawienia wolności do 12 miesięcy⁷. W sytuacji, gdy skazany na karę chłosty otrzymał również karę pozbawienia wolności, chłosta może być wykonywana dopiero po upływie okresu, w którym od wyroku przysługuje apelacja. Jeśli wniesiono apelację, chłosta może zostać wykonana dopiero po jej zakończeniu (Caning in Singapore... [2019]).

Karę chłosty przeprowadza się w zamkniętej części więzienia (nie jest to egzekucja publiczna) z zastosowaniem kija ratanowego o średnicy 1,27 cm (0,5 cala), długości około 1,2 m (w przypadku nieletnich – dzieci poniżej 16 roku życia – zastosowanie ma lekki ratan) i jest podana w pośladki sprawcy (chronione są inne części ciała). Przed wyrokiem kij ratanowy jest moczony w wodzie przez noc, by był elastyczny, nie pękał i zapobiegał osadzaniu drzazg w ranach. Wykonanie wyroku przeprowadza specjalnie ku temu przeszkolony funkcjonariusz, od którego wymaga się, by przy każdym uderzeniu wykazał się jak największą siłą⁸. W Singapurze obowiązują procedury określające wykonanie orzeczonych w wyroku kar, między innymi dotyczą one limitu uderzeń. Są to 24 razy dla dorosłych i dziesięć dla nieletnich. W przypadku, gdy sprawca zostanie skazany za więcej niż jedno przestępstwo, w wyniku czego liczba uderzeń przekroczy 24, następuje „przeliczenie” wyroku na pozbawienie wolności do 12 miesięcy. Sytuacja ta nie ma zastosowania, gdy sprawca zostanie skazany później za przestępstwo, za które również karany jest chłostą. W tej wyjątkowej sytuacji kara chłosty może zostać wymierzona ponownie.

Wykonanie wyroku wymaga obecności lekarza, który nie tylko jest odpowiedzialny za potwierdzenie zdolności skazanego do jego przeprowadzenia, ale również dokonuje takiej oceny w połowie egzekucji. Na wniosek lekarza kara może być przerwana. Wówczas, ze względu, że nie jest możliwe przeprowadzenie kary chłosty „w ratach”, sprawcy grozi do 12 miesięcy pozbawienia wolności jako adekwatność niedokończonych uderzeń. Skazani nie są również informowani o czasie i miejscu chłosty. O tym decyduje sąd. W tym przypadku samo oczekiwanie stanowi dodatkową psychiczną karę.

Stosowanie wyroków skazujących na karę chłosty oraz bezwzględność w ich przeprowadzaniu wywołuje szczególnie silny rezonans w mediach zachodnich, zwłaszcza, gdy kara dotyczy obywateli tych krajów, a już szczególnie nieletnich. Najwięcej apeli angażujących rządy państw wywołały wyroki skazujące na karę izolacji więziennej i chłosty za czynność wandalizmu. Za to przestępstwo aktualnie

.....
of Foreign Workers Who Overstay, 26 May 2008, w: http://www.mha.gov.sg/news_details.aspx?nid=MTIzMQ%3D%3D-yqlR8v6x2x4%3D (dostęp: 15. 11. 2020).

⁷ Dotyczy to również sytuacji, gdy skazany zostanie uznany za niezdolnego ze względów zdrowotnych.

⁸ Jeśli wyrok dotyczy większej liczby uderzeń, może go wykonać dwóch lub więcej funkcjonariuszy zmieniających się co sześć uderzeń. Ma to zapewnić równą siłę uderzeń tak wcześniejszych, jak późniejszych.

nakłada się obowiązkową karę chłosty od trzech do ośmiu uderzeń⁹. Wprowadzając chłostę za wandalizm pierwszy premier Singapuru Lee Kuan Yew (nazywany ojcem Singapuru) wyjaśniał: jeśli (sprawca) wie, że dostanie trzy uderzenia, to sądzę, że straci wiele entuzjazmu, ponieważ z upokarzającym doświadczeniem, jakim jest bycie chłostanym, wiąże się mało chwały (Lee 2011). Utrata twarzy jest publicznym upokorzeniem wywierającym piętno na psychice skazanego. Wynika to z zupełnie innej dla południowo-wschodniej Azji hierarchii wartości (Konopczyński 2006), gdzie honor ceniony jest wyżej niż uczciwość (zachować twarz – zachować honor) (Zieliński 2015). Chłosta, obnażenie wstydlivej części ciała, a szczególnie doprowadzenie skazanego do płaczu, to doświadczenie poniżenia, które pozostaje w świadomości jednostki na długo po wykonaniu wyroku.

Chłosta w szkołach

Singapur jest jednym z 69 krajów świata, gdzie kara chłosty (*School caning*) jest w szkołach legalna (Gershoff 2017, s. 224–239). Akceptacja tej wyjątkowej, kary uderzającej w godność ludzką (Łopatka 2000) stoi w sprzeczności z nagłaśnianymi medialnie – wzorcowymi wręcz inwestycjami tego kraju w kapitał ludzki: wykształcenie i dobrobyt jednostkowy (Schleicher 2019, s. 33). Wysokie osiągnięcia singapurskich uczniów budzą zasłużony podziw i ogromne zainteresowanie na arenie międzynarodowej. Sukces szkół potwierdzają różne międzynarodowe badania, jak: TIMSS, PIRLS i PISA, w których jest niekwestionowanym liderem, wykazującym w dodatku stałą tendencję wzrostową.

W prezentacji wysokich osiągnięć uczniów i analizie niezwykle skutecznych reform szkolnictwa (Nowosad 2018), które wyraźnie zmieniają codzienność szkoły i pracę nauczycieli z procesu nauczania uczniów na uczenie się, trudno zrozumieć akceptację dla kary szkolnej chłosty i jej praktykowanie, zwłaszcza że Ministerstwo Edukacji nie ukrywa istniejących dowodów naukowych na negatywne skutki praktykowania kar cielesnych, ale też wskazuje na warunki jej skuteczności (MOE 2019). Wymowne jest w tym przypadku stanowisko rządu, wskazujące, że stosowanie kary chłosty nie przeszkadza w osiągnięciu doskonałych wyników edukacyjnych w ich kraju. Charakterystyczne są słowa pierwszego premiera Singapuru, któremu kraj ten zawdzięcza wejście na ścieżkę sukcesu i osiągnięcie dobrobytu.

.....

⁹ W Singapurze kara chłosty za wandalizm została wprowadzona w 1966 r. Od tego czasu najgłośniejsze na forum międzynarodowym były sprawy obywateli: Michaela Fay'a, amerykańskiego nastolatka skazanego za wandalizm w marcu 1994; Olivera Frickera, obywatela Szwajcarii, skazanego 25 czerwca 2010 r. (zniszczenie pociągu MRT przez pomalowanie go sprejem), Niemców: Andreasa Von Knorre'a i Eltona Hinza, skazanych w 2015 r. na dziewięć miesięcy pozbawienia wolności i trzy uderzenia laską za włamanie do zajezdni pociągu i zdewastowanie kabiny pociągu przez spryskanie jej lakierem. Ostatnia ze spraw zyskała nawet rozgłos w polskich mediach internetowych, za: <https://www.dw.com/pl/na-czym-polega-kara-ch%82osty/a-18300291> (dostęp: 10.11.2020).

Lee Kuan Yew był przekonany o skuteczności kar cielesnych w postaci chłosty. W autobiografii *The Singapore Story* Lee opisał swój pobyt w Raffles Institution, wspominając, że został tam chłostany przez ówczesnego dyrektora za chroniczne spóźnienia: „Pochyliłem się w spodniach nad krzesłem i dostałem trzy uderzenia. Nie sądziłem, by były słabsze. Nigdy nie rozumiałem, dlaczego zachodni pedagodzy tak bardzo sprzeciwiają się karom cielesnym. W niczym nie wyrządziły mi szkody” (Lee 1998). Od strony formalnej, akceptacja dla kar cielesnych w szkołach i szerzej w obowiązującym systemie prawa oparta jest na dawnych rozwiązaniach obowiązujących w przeszłości w Wielkiej Brytanii i jest bez wątpienia silnym brytyjskim wkładem w system edukacji (Golus 2019).

Dane z 2018 roku opublikowane przez Colina Farrella wskazują, że około 13% szkół podstawowych i około 53% szkół średnich (nie licząc szkół tylko dla dziewcząt) zawiera w swoim regulaminie karę chłosty jako środek dyscyplinujący i podaje taką informację na swoich stronach internetowych (kara ta jest stosowana wyłącznie wobec uczniów płci męskiej) (MOE 2019). Przyjęta praktyka wynika z rozporządzenia Ministerstwa Edukacji (MOE 1957), które przyznaje szkołom pełne uprawnienia do odpowiedzialności za utrzymanie dyscypliny i zezwala na stosowanie kar cielesnych. Kara chłosty jest zawsze opisana szczegółowymi wytycznymi, które mogą być praktykowane w każdej ze szkół (Discipline 1995). Ogólnie rzecz biorąc, MOE określa listę drobnych i poważnych przestępstw oraz podaje wytyczne dotyczące metod postępowania, w tym w sytuacji powtarzających się wykroczeń. Przepisy ministerstwa zezwalają również na chłostanie rąk, ale w praktyce zdarza się to rzadko, przynajmniej w szkołach średnich, co może być powiązane z koniecznością przystąpienia ucznia do egzaminu wysokiej stawki decydującego o jego przyszłości.

Przeciwnicy kar cielesnych podnoszą argument zobowiązań jakie nakłada na Singapur podpisanie i ratyfikowanie Konwencji o prawach dziecka (Konopczyński 2018, s. 33–59), co powinno być jednoznaczne z podjęciem wszelkich środków ustawodawczych, administracyjnych, społecznych i edukacyjnych zorientowanych na ochronę dziecka przed wszelkimi formami przemocy fizycznej lub psychicznej¹⁰. Jednak rząd Singapuru w wyjaśnieniu formalnego przyzwolenia na praktykowanie kar cielesnych, stoi przy stanowisku, że przyjmuje „rozsądne stosowanie kar cielesnych w najlepszym interesie dziecka”. Jako potwierdzenie tego stanowiska wskazuje na wytyczne MOE, gdzie położony jest szczególny nacisk na stanowczość i uczciwość pracowników szkoły oraz konieczność przyjęcia najkorzystniejszego podejścia w utrzymaniu dobrostanu i zapewnieniu najlepszych warunków uczenia

.....
¹⁰ Warto mieć na uwadze, że Singapur podpisał i ratyfikował tylko trzy z dziewięciu podstawowych dokumentów: (1) Konwencję o prawach dziecka, CRC; (2) Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, CEDAW; (3) Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (CRPD). Większość konwencji wchodzących w skład międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka ONZ nie została podpisana.

się uczniów¹¹. W realizacji tak sformułowanych wytycznych, szkoły są zobowiązane do trzymania się procedur. W tej wyjątkowo trudnej do akceptacji „ochronie” przykładowo nie wolno używać innego narzędzia niż standardowa ratanowa laska, zaś nauczycielom w klasie nie wolno używać żadnej kary cielesnej: nawet klapsy otwartą ręką są zabronione. Przestrzeganie takiej procedury w opinii MOE ma zapewnić, że chłosta nie będzie wymierzona w złości, ani w chwili emocji i nie zmieni się w przypadkową karę za niewłaściwe zachowanie ucznia w klasie, zamiast tego w każdym przypadku będzie rozważana przez dyrekcję szkoły, biorąc pod uwagę „najlepszy interes dziecka”.

Celem jest pokazanie chłopcu, że złe uczynki mają nieprzyjemne konsekwencje i że musi wziąć odpowiedzialność za swoje czyny, zaś nauczyciel musi zadać mu ból, którego uczeń potrzebuje, aby podjąć zmianę postawy lub zachowania (Farrell 2019). Warto podkreślić, że stanowisko to jest akceptowane przez większość społeczeństwa. Już na tym wstępnym poziomie analizy samych wytycznych widoczna jest wyraźna sprzeczność w priorytecie zapewnienia dobrostanu i sposobu budowania odpowiedzialności – z jednej strony, a z drugiej – przyzwolenia na kary cielesne jako środka dyscyplinującego. Tu jednak wyłania się inna perspektywa – kulturowa, powiązana w dodatku z koniecznością zrozumienia wyjątkowej historii Singapuru. Jest to aspekt, który wymaga z pewnością dokładniejszego rozpoznania.

Formalny przebieg chłosty szkolnej i sądowej jako środka karnego bardzo się różni, choć w obu przypadkach dotyczy osób płci męskiej (dziewczęta za podobne wykroczenia są zawieszane w zajęciach). W szkole chłostę mogą otrzymać chłopcy w wieku od 6 do 19 lat, choć w większości są to uczniowie szkół średnich między 14 a 16 rokiem życia. Uderzenia mogą być skierowane na dłoń lub pośladki (wyłącznie w ubraniu) oraz lżejszym kijem, jednak prawie tej samej długości (około jednego metra). W szkole chłosta może być publiczna.

Najczęściej praktykowane wymierzenie kary chłosty odbywa się w gabinecie dyrektora (*Private canning*) lub jego zastępcy w obecności świadka – przedstawicieli kadry pedagogicznej. Jednak dopuszczalna jest również publiczna forma chłosty, przed klasą ucznia (*Class caning*) lub przed zgromadzeniem całej społeczności szkoły (*Public caning*), zarówno dziewcząt, jak i chłopców – wówczas odbywa się w formie ceremonii, w której może uczestniczyć nawet 1500 uczniów. Występuje również forma pośrednia między „chłostą klasową” a „chłostą publiczną”, na przykład przed wszystkimi klasami tego samego rocznika, co uczeń. Choć tego typu wydarzenia noszą miano „publicznej chłosty”, nie są otwarte dla ogółu społeczeństwa, a jedynie wyłącznie dla uczniów i nauczycieli, zgodnie z regulaminem placówki. W jednej ceremonii kara może być wymierzona nawet dla kilkunastu chłopców. W niektórych przypadkach skazany na chłostę, przed przyjęciem kary,

.....

¹¹ Wytyczne te można znaleźć w podręczniku dyrektora opracowanym przez Ministerstwo Edukacji Singapuru i udostępnionym wszystkim dyrektorom.

musi odczytać na forum uzgodnione wcześniej „publiczne przeprosiny”, a po jej wykonaniu może być zmuszony do pozostania do zakończenia ceremonii.

Publiczna forma chłosty szkolnej jest uznawana za surowszy wymiar tej kary i stosowana jest w przypadku powtarzających się wykroczeń lub takich, które uznawane są za poważne, jak: palenie, spożywanie alkoholu, narkotyków (posiadanie, sprzedaż, namawianie), bójki, zastraszanie, wagary i bunt, ale również wandalizm, oszustwa, hazard, kradzież. Spośród nich palenie jest prawdopodobnie najczęstszym wykroczeniem¹². Jediną realną karą alternatywną za tak poważne przestępstwa jest zawieszenie w obowiązkach ucznia. Jednak dla uczniów przygotowujących się do kluczowych egzaminów, tzw. wielkiej stawki, „zawieszenie” może wiązać się z utratą szansy dostania się do wymarzonej szkoły (por. Gromkowska-Melosik 2015, s. 260–272; 2017, s. 140–142). Jest również mało prawdopodobne, aby chłopiec, który wcześniej nie przeszedł chłosty w gabinecie dyrektora lub w klasie, otrzymał chłostę publiczną. Rygorystyczne przestrzeganie procedury ma być – zgodnie z oświadczeniem MOE – sprawiedliwe i odstraszać innych uczniów, wskazując na istniejące wyraźne granice tego, jakie zachowania są akceptowane, a jakie nie. Istotne jest nie tyle doświadczenie bólu, ale wstydu.

Sporo szkół stosuje również system punktów za zasługi i przewinienia uczniów (dokumentowane są pomniejsze wykroczenia). Przekroczenie określonego limitu punktów za przewinienia automatycznie skutkuje wezwaniem ucznia do gabinetu dyrektora w celu wymierzenia chłosty. Zasady te są najczęściej szczegółowo opisane przez szkołę w opracowanym dokumencie nazywanym *School Handbooks*, który zawiera podstawowe informacje o szkole, przepisy ogólne, w tym regulamin dotyczący oczekiwanego zachowania uczniów i przewidywane kary za wykroczenia¹³.

Chłosta wymierzana jest w pośladki ucznia, w ubraniu, przy użyciu tzw. „lekiego ratanu”. Uczeń pochylony jest nad biurkiem lub krzesłem, inne wrażliwe części ciała są chronione. Karę wymierza „Mistrz dyscypliny” – osoba specjalnie do tego celu wyznaczona i wyszkolona. Zgodnie z przepisami MOE, kara może być nałożona tylko przez dyrektora lub dowolnego członka personelu po wyraźnym upoważnieniu dyrektora, w niektórych szkołach może to być zbiorowa decyzja szkolnej komisji dyscyplinarnej. Współcześnie nauczyciele nie mogą sami decydować o ukaraniu dziecka chłostą i rząd skutecznie egzekwuje tę zasadę.

.....

¹² Palenie w wieku poniżej 18 lat jest przestępstwem, zatem, gdy policja złapie ucznia, natychmiast informuje o tym szkołę. Uczniowie w takich przypadkach są również zgłaszani na obowiązkowy kurs rzucania palenia lub zapłalenie dużej grzywny, a kierowani na chłostę w szkole, jeśli w tym czasie byli w mundurku szkolnym.

¹³ Szkoły mogą też opracowywać informacje o swojej placówce (przewodnik) pod tytułami skierowanymi do poszczególnych podmiotów np. uczniów i rodziców, jak: *Student Handbook*, *Parent Handbook*, czy łącznie: *Parent Student Handbook*. Obok regulaminu zawierają informacje o historii szkoły; przykład jednej ze szkół: <https://zhenghuapri.moe.edu.sg/qqf/slot/u516/Stakeholders/Information%20for%20Parents/ParentHandbook.pdf> <https://www.cis.edu.sg/parent-student-handbook> (dostęp: 15.11.2020).

Złamanie procedur jest jedyną podstawą do podjęcia czynności prawnych skierowanych przeciw nauczycielowi lub dyrekcji szkoły¹⁴. Choć takie sytuacje zdarzają się rzadko, to zawsze są przywoływane w prasie jako przykład skuteczności funkcjonującego w Singapurze prawa, którego przestrzeganie dotyczy wszystkich.

Zgodne z przyjętą procedurą, rodzice lub opiekunowie ucznia powinni być natychmiast poinformowani o popełnieniu przestępstwa przez ich dziecko i jego ukaraniu. Szkoły mogą w swoich zapisach przyjąć procedurę wystąpienia do rodziców lub prawnych opiekunów ucznia o zgodę na wymierzenie kary lub mogą prowadzić konsultacje celem omówienia przestępstwa syna i tego, jak na nie zareagować. Na tym polu występują skrajnie odmienne stanowiska. Jedni uważają to za słuszne, inni przeciwnie, jak to wyrażają: źle zachowujący się chłopcy będą bici „za zgodą rodziców lub bez niej”. Wówczas, jedynym wymogiem prawnym jest późniejsze poinformowanie rodziców. Rodzice nie są proszeni o udział w rzeczywistym wymierzeniu kary.

Udokumentowane przez badaczy relacje uczniów wskazują, że w trakcie chłosty odczuwali umiarkowany lub ostry ból przez kilka minut, głównie w zależności od liczby otrzymanych uderzeń. Po tym wstępnym uczuciu pojawia się mniej intensywne kłucie i swędzenie w okolicy miejsc uderzenia, które trwa zwykle kilka godzin. W tym czasie siedzenie może być niewygodne. Na pośladkach chłopca pojawiają się równe poziome bąble lub czerwone pręgi, po jednej za każde uderzenie, pozostające na ciele kilka dni. Mogą też być siniaki. W porównaniu do chłosty sądowej, która wywołuje krwawe rany – tu obrażenia można uznać za „powierzchowne”.

W kulturze Singapuru, która ma silne korzenie chińskie, u uczniów występuje silny imperatyw zachowania twarzy. Dlatego większość chłopców stara się nie okazywać reakcji na ból – nie krzyczeć i nie płakać. Jest to trudne. Jednakże z relacji uczestników wynika, że rzeczywisty płacz jest dość rzadki, a Singapur jest w dużym stopniu społeczeństwem typu „duzi chłopcy nie płaczą”. Przyjęcie maski zgodnie z imperatywem „działaj odważnie”, jest obowiązkowe zwłaszcza podczas publicznej chłosty (Farrell 2019).

Przeprowadzenie chłosty w szkole narzuca na dyrektora obowiązek opracowania sprawozdania i wprowadzenia go do komputerowej bazy ministerstwa. Na tej podstawie MOE ma na bieżąco wgląd zarówno w skalę wykroczeń uczniów na terenie szkoły, jak i przyjmowanych przez szkoły form dyscyplinowania. W 2017 roku MOE zmniejszyło liczbę uderzeń kijem w maksymalnym wymiarze kary z sześciu do trzech. Regulacja ta w praktyce nie wywarła większego znaczenia,

.....

¹⁴ Istnieje możliwość jednoczesnego prowadzenia spraw karnych i cywilnych. W sprawach cywilnych rodzice mogą na przykład żądać odszkodowania. Por. F. Mokhtar, *Explainer: Can students be caned in schools and can parents take action against educators?* (September 06, 2019), w: <https://www.todayonline.com/singapore/explainer-can-students-be-caned-schools-and-can-parents-take-action-against-educators?fbclid=IwAR0Pfg4ci1bd12ebRlNcJI2haZH5efVj8CCtRTjXDTZbcAtkDx3QfzH4w> (dostęp: 10.11.2020).

ponieważ chłosty z liczbą uderzeń większą niż trzy były w ostatniej dekadzie rzadkością. Może to wskazywać na pewną tendencję spadkową w sile wymierzania kary chłosty i zmianę podejścia dokującą się w społeczeństwie. Farrell wskazuje, że mimo, iż oficjalne statystyki nie są dostępne dla opinii publicznej, to współcześnie wzmianki o chłostach pojawiają się w artykułach prasowych, na stronach internetowych i forach dyskusyjnych. Są także tematem rozmów nauczycieli z uczniami. Sytuacje te jak wskazuje występują na tyle często, by potwierdzić, że w wielu szkołach dalej są praktykowane, ale oczywiście nie we wszystkich. Wyjaśnienia MOE (2019) utrzymania chłosty, wskazują również na rosnący sprzeciw coraz większej grupy społeczeństwa wobec praktykowania tej formy kary. Częściej jednak ma to miejsce w mediach społecznościowych, jako prywatne opinie rodziców (nauczyciele jako pracownicy szkoły nie mogą krytykować czynności obowiązujących w szkole). Stąd w oficjalnej codziennej prasie nagłaśniane są szczególne przypadki, jak uchybienia w procedurze, zaś sama kara jako taka nie.

Kara chłosty w publicznym odbiorze – dyskusja i wnioski

W Singapurze przestępczość „uliczna” jest niska, a dominującymi formami są jedynie drobne kradzieże i to w nielicznych dzielnicach. Akty brutalnych przestępstw w skali tak dużej aglomeracji są praktycznie znikome. Również działalność przestępcza z użyciem broni palnej stanowi rzadkość. Widoczny jest również brak przestępczości narkotykowej. Włamania i inne przestępstwa przeciwko mieniu stają się również coraz radsze: w latach 2014–2015 w Singapurze zanotowano ponad dwudziestoprocentowy (20,3%) spadek tych form, choć w tym samym czasie o 4% wzrosła cyberprzestępczość¹⁵. Sukces w eliminowaniu przestępczości jest wykorzystywany przez rząd w uzasadnieniu skuteczności surowych kar za wykroczenia. Uznanie tego związku przez rząd odrzuca zalecenia Rady Praw Człowieka wnoszące między innymi o zaprzestanie praktykowania kar cielesnych (Human Rights Watch 2011, 2017). Również presja innych krajów, nawet takich mocarstw jak Stany Zjednoczone, nie zmienia przestrzegania ustalonych zapisów. W 1994 roku zastosowanie kary chłosty wobec obywatela Stanów Zjednoczonych nadwerżyło obopólne stosunki¹⁶. Ówczesny prezydent USA Bill Clinton wystosował

.....

¹⁵ Chociaż wskaźniki wszystkich innych rodzajów przestępstw znacznie spadły, cyberprzestępczość jest najpowszechniejszą i stale rosnącą formą przestępczości w Singapurze. Za: Safety, Law, and Crime in Singapore, w: Living in Singapore: <https://www.internations.org/go/moving-to-singapore/living/safety-law-and-crime-in-singapore> (dostęp: 10.11.2020).

¹⁶ W 1994 r. 18-letni Amerykanin imieniem Michael Fay uczeń Singapore-American School, po przyznaniu się do dwóch zarzutów wandalizmu za pomalowanie 18 samochodów, rzucanie jajami w inne samochody i zmianę tablic rejestracyjnych został skazany na sześć batów kijem ratanowym, cztery miesiące izolacji więziennej i karę grzywny w wysokości 2230 USD. Za: P. Shenon, Singapore Carries Out the Caning of a U.S. Teen-Agerza: <https://www.nytimes.com/1994/05/06/world/singapore-carries-out-the-caning-of-a-u.s.-teen-ager>

„zdecydowany protest” do rządu Singapuru, mówiąc: „Ta kara jest ekstremalna i mamy wielką nadzieję, że w jakiś sposób zostanie ponownie przemyślana” (Hays 2008). W odpowiedzi rząd Singapuru opublikował następujące oświadczenie: „W przeciwieństwie do niektórych społeczeństw, które tolerują akty wandalizmu, Singapur ma swój własny standard porządku społecznego odzwierciedlony w obowiązującym prawie. Jesteśmy w stanie utrzymać w Singapurze porządek i niską przestępczość. Nie mamy sytuacji, w której akty wandalizmu są na porządku dziennym, jak w takich miastach jak Nowy Jork, gdzie wandalizm nie oszczędza nawet radiowozów policyjnych” (Hays 2008). Premier Singapuru Lee Kuan Yew powiedział: „Jeśli uważacie, że to barbarzyństwo to proszę, nie przyprowadzajcie swoich 17- i 18-letnich synów do Singapuru, a jeśli już to zrobicie, ostrzeżcie o konsekwencjach” (Hays 2008). Rząd Singapuru do dzisiaj nie ugiął się i broni kary chłosty jako tradycyjnej części systemu prawnego kraju, mimo iż najnowsze badania nie potwierdzają związku zwiększania surowości przepisów prawnych ze zmniejszaniem się liczby przestępców oraz skutecznością w ich resocjalizowaniu (Konopczyński 2013, 2014, s. 14). Istnieją jedynie, jak podkreśla Marek Konopczyński (2014, s. 15) „zależności istotne statystycznie pomiędzy liczbą przestępstw a skutecznością ich wykrywania”, a ten warunek jest w Singapurze osiągniany na wysokim poziomie. Mimo istniejących dowodów, „decydenci polityczni i administratorzy nadzorujący rzeczywistość resocjalizacyjną, często w sytuacjach nasilania się społecznych zjawisk patologicznych, próbują kreślić surowe rozwiązania legislacyjne, wierząc, że w ten sposób uda się osiągnąć zamierzone efekty w postaci podniesienia poziomu skuteczności kary” (Konopczyński 2014, s. 15). Takie zjawisko z pewnością występuje w Singapurze, ukazując, jak mocno pogląd ten – swoisty mit – jest zakorzeniony w szerszej świadomości społecznej i współtworzy surowy klimat w wykonywaniu kary.

Akceptacja dla kar cielesnych (w tym chłosty) jest w społeczeństwie wysoka, choć zauważalny jest podział na dwa obozy: zwolenników i przeciwników. Oczywiście grupa zwolenników stanowi większość. Mniejszościowa grupa, która coraz wyraźniej daje o sobie znać, odwołuje się do współczesnych badań ukazujących chłostę jako karę brutalną, archaiczną i godzącą w godność ludzką – prowadzącą do zwiększonej agresji, negatywnych zachowań aspołecznych, obrażeń fizycznych i psychicznych problemów zdrowotnych dzieci. W grupie tej niektórzy postulując odejście od chłosty i kar cielesnych uzasadniają, iż nie eliminują złego zachowania, zatem ich stosowanie nic nie wnosi, po prostu „nie działa”¹⁷. Jednak w son-

.....

out-the-caning-of-a-us-teen-ager.html?fbclid=IwAR30CqYO4Uol5ksF6xgJ9HLERSTmalSnb4zDSzZUNc-5jBbzIFF4A1pxszUo (dostęp: 20.10.2020).

¹⁷ Por. z jednej strony rezultaty badań Alana Kazdina, profesora psychologii i dyrektora Yale Parenting Center and Child Conduct Clinic oraz z drugiej strony Elizabeth Thompson Gershof, która odkryła silny związek między karami cielesnymi a natychmiastową zwiększoną zgodnością z pożądanym zachowaniem dziecka, za: Ch. Tseng, Commentary: Physical punishment and why few parents openly admit they cane, smack or spank, za: <https://www.channelnewsasia.com/news/commentary/caning-corporal>

dażu przeprowadzonym przez „The Sunday Times” w styczniu 2009 roku, 57% ankietowanych rodziców stwierdziło, że chłosta była akceptowalną formą kary i stosowali ją wobec swoich dzieci (The Straits Times 2009). Jako powody bicia wymieniali upór, odmowę posłuchu oraz niebezpieczne lub szkodliwe zachowania. Nowsze badanie przeprowadzone przez YouGov w 2019 roku wykazało, że prawie 80% rodziców w Singapurze wykonywało lub wykonuje kary cielesne w domu, i te dane wydają się bardziej prawdopodobne (Ho 2019).

Szkoła jako przestrzeń społecznego życia, uwewnętrznia opinie publiczne. Jest też miejscem, w którym uczennice i uczniowie poznają obowiązujące powszechnie zasady współżycia. Stąd doświadczenia szkolne mogą utrwalac lub przeciwstawiac się poglądom wyniesionym z rodzinnego domu. W regulaminach szkolnych uwaga jest skupiona na wartości wspólnoty i podporządkowaniu jej zachowań jednostkowych. W jednym z regulaminów czytamy: „Jesteśmy społecznością uczącą się; Jesteśmy drużyną” (*We are a Learning Community; We are a Team*) (Student Handbook 2016). Taka orientacja kierunkuje również podejście do przyjmowanych zasad, które w szkole mają zapewnić bezpieczne środowisko uczenia się. Wskazuje się, że ustalone zasady mają zastosowanie do wszystkich uczniów zarówno w szkole, jak i poza nią, gdy uczniowie są w mundurkach szkolnych. Regulamin szkoły obowiązuje również wtedy, gdy uczniowie reprezentują szkołę w konkursach i podczas oficjalnych uroczystości. Obowiązkiem uczniów jest zapoznanie się z regulaminem placówki i jego przestrzeganie. Te znamienne dla społeczeństwa konfucjańskiego poglądy oddają nakaz podporządkowania się jednostki społeczeństwu. Stąd działania dyscyplinarne podjęte wobec uczniów, którzy łamią zasady panujące w danej szkole, odbierane są jako oczywiste i oddają „naturę” uznanych społecznych reguł¹⁸. W tym przypadku sumienność wypełnienia przez jednostkę obowiązków oraz zadań przyczynia się do dobrych doświadczeń edukacyjnych pozostałych i jest interpretowana jako dbałość o dobro wspólne.

Ministerstwo edukacji na swoich stronach internetowych wyraźnie stoi przy stanowisku uznania skuteczności kar cielesnych w szkołach. Przywoływanym koronnym argumentem jest poprawa dyscypliny szkolnej i zmniejszenie liczby poważnych przestępstw szkolnych w ciągu ostatnich 15 lat. Minister edukacji, wskazał nawet, że dyscyplina ta jest w Singapurze znacznie lepsza niż w większości innych krajów, nie tylko zachodnich, ale nawet azjatyckich, takich jak: Japonia i Hongkong (kraje, w których szkolna kara chłosty jest zabroniona), gdzie, jak podkreślał, brutalne zachowania uczniów są stałym elementem szkolnej codzienności. Można odczytać tu zmierzony przekaz: kraje, które zniosły kary cielesne, mają znacznie gorszą dyscyplinę szkolną. Rząd jest niezmiennie zaangażowany

.....
-physical-punishment-when-not-okay-law-rules-13081578?fbclid=IwAR0Z29SzXWLx4f3DKQYyLbDN-jfQwX3mv0SPmpR_LHPjrlsIaPhcekdmtq4 (dostęp: 10.11.2020).

¹⁸ Uczniów zachęca się również do informowania władz szkoły, jeśli zauważą, że przepisy nie są przestrzegane i nie jest to interpretowane jako donosicielstwo, lecz prawość i odpowiedzialność.

w utrzymanie wysokich standardów dyscypliny zgodnie z przyjętymi wcześniej regulacjami i nie planuje zmieniać przepisów, które pozwalają dyrektorom szkół na swobodne decydowanie o zastosowaniu kary chłosty. Stanowisko to oddaje poglądy pierwszego premiera i założyciela współczesnego Singapuru, Lee Kwan Yew (1998, 2000) który wyrażał swoją aprobatę dla kar cielesnych – w szczególności uderzeń w stylu angielskim – jako najlepszego sposobu zdyscyplinowania złąkanych uczniów.

W prasie publicznej pojawiają się czasem nawet sugestie, by rozszerzyć karę chłosty na uczennice, które w niektórych kręgach są postrzegane jako „wymykające się” spod kontroli. W przeszłości pomysł ten był wysoce popierany przez nauczycieli. Jednak i w tej kwestii rząd prezentuje niezmiennie stanowisko i stanowczo się sprzeciwia, wskazując, że poważne przestępstwa popełniane przez dziewczęta stanowią niewielki ułamek ogółu. W każdym razie pomysł ten nie przyjął się, ponieważ kary cielesne, a zwłaszcza chłosta po poślaskach, zawsze były postrzegane w całym brytyjskim świecie jako przeważnie „rzecz męska” i uznane za nieodpowiednie dla kobiecej fizjologii. Tak też utrwaliły się w kulturze społeczeństwa Singapuru. Stąd w odbiorze środowisk uczniowskich, chłopcom wydaje się sprawiedliwe, że to ich można chłostać, podczas, gdy dziewczęta nigdy nie będą. Powiązane jest to z faktem, że w Singapurze wszyscy mężczyźni, a nie kobiety, muszą odbywać służbę wojskową.

W szkole, od strony formalnej, rodzice nie mają możliwości zakwestionowania zasadności wymierzonej dziecku kary, jeśli nie zostały złamane obowiązujące przepisy. Dlatego w publicznych placówkach, w przeciwieństwie do prywatnych korepetytorów, rodzice nie mogą kwestionować metod pracy nauczycieli, bowiem nie są bezpośrednimi ich pracodawcami. Nie są też pracownikami szkoły, by mogli uczestniczyć w ustaleniu wytycznych pracy placówki. W związku z tym jest mało prawdopodobne, aby rodzice mogli wnieść skargę lub podjąć działania przeciwko szkole za nałożenie chłosty na ich dziecko, chyba że nie została przeprowadzona zgodnie z wytycznymi MOE (np. jeśli nie było zgody dyrektora lub uczeń został zbity zbyt mocno). Niestety w drugim przypadku granica jest bardzo trudna do wyznaczenia. W sytuacji uznania przez rodziców kary za nieuzasadnioną lub nadmierną, swoje uwagi mogą przekazać dyrektorowi szkoły, a także nauczycielom (np. listownie lub na spotkaniach rodziców z nauczycielami) (Singapore Legal... [2019]).

Oficjalna krytyka chłosty szkolnej pojawia się rzadko i powiązana bywa jedynie z publiczną „ceremonią chłosty” jako bardziej kontrowersyjną niż kary cielesne jako takie. Uzasadniane jest obawą, że bycie tego świadkiem może wiązać się z urazami zwłaszcza u młodszych dziewcząt. Nieliczne szkoły pozwalają uczniom podjąć decyzję o opuszczeniu sali przed rozpoczęciem chłosty. W odbiorze publicznym trudno jednak doszukać się argumentów na tyle znaczących, by mogły wyrzucić presję na całkowite zniesienie „kija”. Nawet opozycyjne partie polityczne opowiadają się za utrzymaniem tej kary. Dobrze pasuje do wysoce „męskiej” wizji Singapuru jako odważnego, twardego, odpornego, zmilitaryzowanego społeczeń-

stwa, takiego jakim kiedyś była Wielka Brytania, ale już nie jest. Wydaje się, że powszechna akceptacja w Singapurze dla kary chłosty wynika z uznania jej za sprawiedliwą i skuteczną, szczególnie wobec „knaźbrnych” uczniów szkoły średniej. W publicznym odbiorze pomaga to w utrzymaniu wysokiego poziomu dyscypliny szkolnej, której zazdroszczą wszyscy goście odwiedzający szkoły, a z tego Singapur jest przecież dumny.

Singapur zbliżył się do niebezpiecznej granicy między zezwoleniem na karę cielesną a akceptacją jej nadużycia, stosując indywidualne podejście w określaniu dopuszczalnej kary. Przystępując do Konwencji o Prawach Dziecka (1989), kraj ten przedstawił swoją interpretację troski o dobro dziecka i wyraźnie zadeklarował, że prawa dziecka wynikające z artykułu 19 są wykonywane z poszanowaniem autorytetu rodziców, szkół i innych osób, którym powierzono opiekę nad dzieckiem oraz, że artykuł 19 nie zabrania na rozsądne stosowanie kar cielesnych w najlepszym interesie dziecka. Konsekwencją przyjętego założenia jest przekazanie szkołom przez Ministerstwo Edukacji ścisłych wytycznych dotyczących tego, jak i kiedy należy wymierzać kary cielesne, w tym chłostę¹⁹.

Mimo wysoce krytycznego stanowiska Organizacji Narodów Zjednoczonych w kwestii utrzymania w Singapurze zgody na kary cielesne w szkołach, ale też w zakładach resocjalizacyjnych, czy w rodzinie, widoczna jest istotna zmiana podejścia w prowadzonej polityce i wytycznych Ministerstwa Edukacji. Odzwierciedla ona odejście od przeszłości, w której nauczyciele nie musieli wykazać się żadną powściągliwością w wymierzaniu kar fizycznych. W kulturze, w której oczekuje się, że dzieci będą szanować autorytet, a kary cielesne są postrzegane jako akceptowalna forma korekcyjna, na dokonującą się zmianę podejścia mają wpływ trzy główne grupy czynników (Tehl 2012, s. 77–78):

1. Obawa przed postępowaniem sądowym. W miarę ewolucji Singapuru widoczne jest rosnące powstrzymywanie się szkół od stosowania kar cielesnych z powodu obaw przed silną reakcją rodziców oraz istniejącą obawą sporu sądowego. Rodzice stają się coraz bardziej roszczeniowi w egzekwowaniu prawa. Istotne znaczenie na redukcję kar cielesnych w szkołach mają również media społecznościowe. Szkoły w Singapurze coraz częściej napotykają skargi dotyczące niewłaściwej dyscypliny nałożonej na dzieci. Można przypuszczać, że tylko kwestią czasu będzie to, że skargi te staną się przedmiotem postępowania sądowego.
2. Wzrost rangi dzieciństwa i wartości dziecka w rodzinie. Zjawisko to jest wzmocnione malejącym wskaźnikiem urodzeń i zmianą struktury rodziny, w efekcie dzieci stają się coraz cenniejsze dla singapurskich rodziców. Rodzice poświęcają im więcej uwagi i w rezultacie bardzo troszczą się o swoje dzieci,

.....

¹⁹ Do tych wskazówek należą: tylko dyrektorzy mogą wymierzać kary cielesne; dziewczęta pod żadnym pozorem nie mogą być im poddawane oraz forma tej kary może być stosowana tylko w ostrożności.

zaś w domu panuje wysoki poziom rozpieszczenia. W rzeczywistości wiele dzieci jest pod opieką nian traktujących je jak „członków rodziny królewskiej”.

3. Wzrost wykształcenia rodziców i świadomości wychowawczej. Jeszcze niedawno, wysoki prestiż i szacunek wobec zawodu nauczyciela wystarczał, by rodzice nie ingerowali w nauczanie i wychowanie dziećmi. Obecnie, gdy rodzice są lepiej wykształceni i ich znajomość obowiązującego prawa jest wysoka, stare sposoby zaszczepiania dyscypliny są przez nich coraz częściej postrzegane jako anachroniczne (More S'poreans...[2019]). Można przyjąć, że istnienie przepisów MOE powstrzymujących rodziców od podejmowania działań prawnych przeciwko szkole, ponieważ nie są bezpośrednimi pracodawcami szkoły – jest kwestią czasu.

Abstract: Caning in Singaporean society. Judicial and school dimensions of corporal punishment

The purpose of this article is to discuss caning as applied in Singapore from the perspective of an “outsider”. Attention was given to understanding the phenomenon, including the colonial past, but also the values ingrained in the culture with the future needs of the country in mind. In the assumed approach, tensions emerge that are overcome by a strong orientation toward compliance with legal norms. The judicial and school dimensions of caning as a basic punishment were analyzed to recognize the social meaning and magnitude of corporal punishment on their examples. This includes acceptance of corporal punishment as part of discipline and educational interactions within the family. The arguments and evidence presented in the paper are mainly based on a review of the literature on the subject, the results of research conducted in this area, analysis of source documents and newspaper articles and statements on social networks publicized in the media.

Key words: corporal punishment, judicial caning, school caning, schools, discipline, Singapore.

Bibliografia

- [1] *Discipline in Singapore schools*, 1995, Singapore Teachers' Union, Singapore.
- [2] Gershoff E.T., 2017, *School Corporal Punishment in Global Perspective: Prevalence, Outcomes, and Efforts at Intervention*, „Psychology, Health & Medicine”, 22(1).
- [3] Golus A., 2019, *Dzieciństwo w cieniu różgi*, Wydawnictwo Helion, Gliwice.
- [4] Gromkowska-Melosik A., 2015, *Elitarne szkolnictwo średnie. Między reprodukcją społeczno-kulturową a ruchliwością konkurencyjną*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- [5] Gromkowska-Melosik A., 2017, *Testy edukacyjne. Studium dynamiki selekcji i socjalizacji*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- [6] Konopczyński M., 2018, *Wychowanie w szkole, czyli rola nauczyciela-wychowawcy i funkcja wychowawcza współczesnej szkoły z perspektywy koncepcji pedagogicznej Janusza Korczaka*, [w:] *Korczakowskie idee w edukacji i pracy społecznej*, cz. 3, (red.) M. Michalak, Biuro Rzecznika Praw Dziecka, Warszawa.

- [7] Konopczyński M., 2013, *Kryzys resocjalizacji czy(li) sukces działań pozornych*, Pedagogium, Warszawa.
- [8] Konopczyński M., 2006, *Teoretyczne podstawy metodyki oddziaływań resocjalizacyjnych*, PWN, Warszawa.
- [9] Konopczyński M., 2014, *Twórcza Resocjalizacja. Zarys koncepcji rozwijania potencjałów*, „Resocjalizacja Polska” nr 7.
- [10] Kwiatkowski S. T., Nowosad I., 2018, *System kształcenia i doskonalenia nauczycieli w Singapurze. Między utopijną wizją a rzeczywistością*, „Studia Edukacyjne” nr 47.
- [11] Lee K.Y., 1998, *The Singapore Story*, Marshall Cavendish, Singapore.
- [12] Lee K.Y., 2000, *From Third World to First*, Marshall Cavendish, Singapore.
- [13] Lee K.Y., 2011, *Hard Truths to Keep Singapore Going*, Straits Times Press, Singapore.
- [14] Łopatka A., 2000, *Kara cielesna w świetle prawa polskiego i międzynarodowego*, „Niebieska Linia”, nr 5.
- [15] MOE, 1957, Regulation No 88 under the Schools Regulation Act 1957.
- [16] More S'poreans turning away from corporal punishment, The Straits Times, 24 August 2019.
- [17] Nowosad I., 2018, *Polityka edukacyjna Singapuru. Orientacja na jakość i efektywność*, [w:] *Polityka oświatowa w perspektywie porównawczej*, (red.) R. Nowakowska-Siuta, K. Dmitruk-Sierocińska, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków.
- [18] OECD, 2011, *Lessons from PISA for the United States, Strong Performers and Successful Reformers in Education*, OECD Publishing.
- [19] Schleicher A., 2019, *Edukacja światowej klasy. Jak kształtować systemy szkolne na miarę XXI wieku*, Evidence Institute – Związek Nauczycielstwa Polskiego, Warszawa.
- [20] Tehl M. K., 2012, *Corporal punishment – Archaic Or reasonable discipline metod?*, „International Journal of Law & Education”, Vol 17, nr 1.
- [21] World Economic Forum, 2014, *The Global Competitiveness Report 2014–2015: Country/Economy Highlights*, World Economic Forum, New York.
- [22] Wu M., 2019, *Does judicial caning in Singapore amount to torture?*, „The King’s Student Law Review”, 10(1).
- [23] Zieliński P., 2015, *Taoistyczne, konfucjańskie i zachodnie koncepcje pedagogiczne*, Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa.

Źródła internetowe

- [24] *Caning in Singapore: Judicial, School & Parental Corporal Punishment* (April 22, 2019), <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/caning-singapore-judicial-school-parental-corporal-punishment/> (dostęp: 20.10.2020).
- [25] Farrell C., 2019, *Corporal punishment in Singapore schools*, <https://www.corpun.com/counsigs.htm> (dostęp: 20.11. 2020).
- [26] Hays J., 2008, *Justice system in Singapore: Caning, tough sentences and executions*, http://factsanddetails.com/southeast-asia/Singapore/sub5_7c/entry-3763.html?fbclid=IwAR1P3vVTvh46rWIwJXoVRKtdjjAU0tppUL4n5UnP5pI3jfXl1dcbJdN0xNg (dostęp: 10.10.2020).
- [27] Ho K., 2019, *Singaporean parents split on corporal punishment in schools* (September 19, 2019), <https://sg.yougov.com/en-sg/news/2019/09/19/singaporean-parents-split-corporal-punishment-scho/> (dostęp: 10.11.2020).

- [28] Human Rights Watch 2011, *World Report 2011: A Facade of Action* (Kenneth Roth, Executive Director), <https://www.hrw.org/world-report/2011> (dostęp: 20.10.2020).
- [29] Human Rights Watch 2017, *World Report 2017*, https://www.hrw.org/sites/default/files/world_report_download/wr2017-web.pdf (dostęp: 20.10.2020).
- [30] Karwasiński M., 2015, *Singapur: pół wieku azjatyckiego cudu*, <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Singapur-pol-wieku-azjatyckiego-cudu-7273078.html> (dostęp: 10.05.2018).
- [31] Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19911200526/O/D19910526.pdf> (dostęp: 25.11.2020).
- [32] *Living in Singapore: Safety, Law, and Crime in Singapore*, <https://www.international.org/go/moving-to-singapore/living/safety-law-and-crime-in-singapore> (dostęp: 10.11.2020).
- [33] MOE, 2019, Six Discipline Questions Answered (14. 01. 2019), <https://www.schoolbag.edu.sg/story/six-discipline-questions-answered> (dostęp: 10.11.2020).
- [34] MOE, Six Discipline Questions Answered, 14 JAN 2019, W: <https://www.schoolbag.edu.sg/story/six-discipline-questions-answered> (dostęp: 20.11.2020).
- [35] Mokhtar F., 2019, *Explainer: Can students be caned in schools and can parents take action against educators?* (September 06, 2019), <https://www.todayonline.com/singapore/explainer-can-students-be-caned-schools-and-can-parents-take-action-against-educators?fbclid=IwAR0PFg4ci1bd12ebRlNcJl2haZH5efVj8CC-TctRTjXDTZbcAtkDx3QfzH4w> (dostęp: 10.11.2020).
- [36] Shenon P., Singapore Carries Out the Caning of a U.S. Teen-Agerza: <https://www.nytimes.com/1994/05/06/world/singapore-carries-out-the-caning-of-a-us-teen-ager.html?fbclid=IwAR30CqYO4Uol5ksF6xgJ9HLERSTmalSnb4zDSzZUNc5j-BbzIFF4A1pxszUo> (dostęp: 20.10.2020).
- [37] Singapore Legal Advice: Caning in Singapore: Judicial, School & Parental Corporal Punishment (Last updated on April 22, 2019), https://singaporelegaladvice.com/law-articles/caning-singapore-judicial-school-parental-corporal-punishment/?fbclid=IwAR1m_Ib20tSQ7YJoEp_2wIzbiEoiTdDw5lr-dsmcO7kx4K51sj_1P_pk1E (dostęp: 20.11.2020).
- [38] Student Handbook, 2016, <https://peircesec.moe.edu.sg/students/student-handbook/> (dostęp: 11.11.2020).
- [39] The Straits Times, 11 January 2009, <https://eresources.nlb.gov.sg/newspapers/digitised/issue/straitstimes20090111-1> (dostęp: 20.10.2020).
- [40] Tseng Ch., *Commentary: Physical punishment and why few parents openly admit they cane, smack or spank*, https://www.channelnewsasia.com/news/commentary/caning-corporal-physical-punishment-when-not-okay-law-rules-13081578?fbclid=IwAR0Z29SszXWLx4f3DKQYyLbDNjfQwX3mv0SPmpR_LHPjrlaIaPhcekdmtq4 (dostęp: 10.11.2020).
- [41] <http://www.singstat.gov.sg/> (dostęp: 10.09.2020).
- [42] http://www.mha.gov.sg/news_details.aspx?nid=MTIzMQ%3D%3D-yqlR8v6x2x4%3D (dostęp: 15.11.2020).
- [43] <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Milionera-najlatwiej-spotkac-w-Singapurze-2350419.html> (dostęp: 20.09.2020)
- [44] https://www.corpun.com/sgjur2.htm?fbclid=IwAR2G829Tww7wHHXFA_M33IMgJyaE12TRRB2nFPnKtM5QIIRsoIqlvzLxXD4 (dostęp: 20.11.2020).

- [45] <https://www.dw.com/pl/na-czym-polega-kara-ch%C5%82osty/a-18300291> (dostęp: 10.11.2020).
- [46] https://www.channelnewsasia.com/news/commentary/caning-corporal-physical-punishment-when-not-okay-law-rules-13081578?fbclid=IwAR0Z29SzXWLx4f3DKQYy-LbDNjfQwX3mv0SPmpR_LHPjrlsIaPhcekdmtq4 (dostęp: 10.11.2020).
- [47] <https://zhenghuapri.moe.edu.sg/qq1/slot/u516/Stakeholders/Information%20for%20Parents/ParentHandbook.pdf> <https://www.cis.edu.sg/parent-student-handbook> (dostęp: 15.11.2020).